

Determining the Ability to Predict Managerial Skills of Managers through the Dimensions of Critical Thinking, Elementary School Managers in Isfahan City

Akram Mehtari Khorasgani¹, Narges Saeidian^{2*}

1 Master's Degree in Educational Management, Islamic Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan) 2-District 6 education

2 Associate Professor of Educational Management, Isfahan Islamic Azad University (Khorasgan), Isfahan, Iran

* **Corresponding author:** Saeidian

Received: 2023-05-07

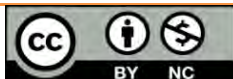
Accepted: 2023-06-03

Abstract

The present study was conducted with the purpose of determining the relationship between critical thinking and three management skills (perceptual, technical and human skills) of elementary school principals in Isfahan city and with a descriptive and correlational method. The statistical population of the research consisted of all the principals of the elementary school in Isfahan city in the number of 491 people in 2006-2017. According to the table of Karjesi and Morgan (1971), the number of the statistical sample was estimated to be 216 people, and the sampling was done in a cluster. Kaufman's (1999) management skills questionnaire and Ricketts' (2003) critical thinking questionnaire were used to collect research data. The face validity was approved by a number of school administrators and the reliability of the tools was 0.87 and 0.85 respectively. Descriptive and inferential statistics (regression, Pearson correlation coefficient, analysis of variance) were also used in the data analysis. The findings showed that there is a positive and significant relationship between critical thinking and its dimensions (creativity, maturity, commitment) and management skills, and commitment was the best predictor of management skills.

Keywords: Management skills, Human skills, Perceptual skills, Technical skills, Critical thinking, Elementary school managers

© 2023 Journal of Mental Health in School (JMHS)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2023 The Authors.

How to Cite This Article: Saeidian, N. (2023). Determining the Ability to Predict Managerial Skills of Managers through the Dimensions of Critical Thinking, Elementary School Managers in Isfahan City. *JMHS*, 1(1): 29-34.

تعیین توان پیش بینی مهارت های مدیریتی مدیران از طریق ابعاد تفکر انتقادی، مدیران دوره ابتدایی شهر اصفهان

اکرم مهتری خوراسگانی^۱، نرگس سعیدیان^{۲*}

^۱ کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) ۲-آموزش و پرورش ناحیه ۶
^۲ دانشیار مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
 * نویسنده مسئول: سعیدیان

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۳/۱۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۲/۱۷

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه تفکر انتقادی با مهارت های سه گانه مدیریت (مهارت های ادراکی، فنی و انسانی) مدیران دوره ابتدایی شهر اصفهان و با روش توصیفی و از نوع همبستگی انجام شد. جامعه آماری پژوهش متشکل از کلیه مدیران دوره ابتدایی شهر اصفهان به تعداد ۴۹۱ نفر در سال ۹۷-۹۶ بودند. بر حسب جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۱)، تعداد نمونه آماری ۲۱۶ نفر برآورد شد و نمونه گیری نیز به صورت خوشه ای انجام شد. در جمع آوری داده های پژوهش از پرسشنامه مهارت های مدیریتی کافمن (۱۹۹۹) و تفکر انتقادی ریکتس (۲۰۰۳) استفاده گردید. رویی صوری به تایید تعدادی از مدیران مدارس رسید و پایایی ابزارها به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۵ به دست آمد. در تجزیه و تحلیل داده ها نیز از آمار توصیفی و استنباطی (رگرسیون، ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل واریانس) استفاده گردید. یافته ها نشان داد که بین تفکر انتقادی و ابعاد آن (خلاقیت، بالندگی، تعهد) با مهارت های مدیریتی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد و بعد تعهد بهترین پیش بینی کننده مهارت های مدیریتی بود.

واژگان کلیدی: مهارت های مدیریتی، مهارت های انسانی، مهارت های ادراکی، مهارت های فنی، تفکر انتقادی، مدیران دوره ی ابتدایی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه سلامت روان در مدرسه محفوظ است.

شبهه استناد به این مقاله: سعیدیان، ن (۱۴۰۲) تعیین توان پیش بینی مهارت های مدیریتی مدیران از طریق ابعاد تفکر انتقادی، مدیران دوره ابتدایی شهر اصفهان. فصلنامه سلامت روان در مدرسه، ۱(۱): ۳۴-۲۹.

مقدمه

سریع و دقیق یک وظیفه اطلاق می شود. گریفیت مدیران را برای انجام صحیح وظایف مدیریتی ملزم به تعدادی مهارت خاص میداند که عبارتند از: ۱. مهارت انسانی؛ ۲. مهارت فنی؛ ۳. مهارت ادراکی؛ ۴. مهارت تشخیص؛ ۵. مهارت ارتباطی؛ ۶. مهارت تصمیم گیری؛ ۷. مهارت در مدیریت زمان همچنین English و Stephan در کتاب مهارت ها برای رهبری موفق در قرن ۲۱ استانداردها برای عملکردهای بالا و عالی

از آنجایی که مدیران برای داشتن کارایی نیازمند برخورداری طیفی از مهارت ها می باشند، لذا درباره مهارت ها نظریه های متفاوتی مطرح شده است، و هر کدام خصوصیتی را برای مدیران به عنوان مهارت های اساسی مورد نیاز آن ها عنوان کرده اند. مهارت، در حقیقت به قابلیت مستمر فرد در انجام

تفکر انتقادی مستلزم داشتن تفکر انتزاعی، دانش قبلی مورد نیاز و توانایی تفکر در حیطه مورد نظر است. تفکر انتقادی، راهبردی شناختی که فرد را از طریق بازبینی و آزمون مداوم راه حل‌های ممکن راهنمایی می‌کند. مهارت‌های تحلیل، ترکیب، قضاوت و جمع بندی و ارزشیابی مهارت‌های مورد نظر در تفکر انتقادی هستند. تفکر انتقادی یک فرایند است یک نتیجه و پرسش از اصول موضوعه را در بر می‌گیرد. این امر مهم است که دانش‌آموز زمینه تدریس مسائل را درک کند (شریعتمداری، ۱۳۹۳).

در بیشتر تعاریف مدیریت، به انسان و کارکردن با انسان‌ها اشاره شده است. در تعریفی مدیریت را کارکردن با افراد و به وسیله افراد و گروه‌ها برای تحقق هدف‌های سازمانی معرفی می‌کنند. صاحب‌نظر دیگری مدیریت را هنر انجام دادن کارها به وسیله دیگران و فراهم آوردن محیط مناسب برای افراد می‌داند. از آنجا که دانشگاه یک نظام صدرصد انسانی است؛ مدیریت را با تکیه بر بعد انسانی و توجه به هدف الهی آن می‌توانیم چنین تعریف کنیم: مدیریت یعنی کارکردن با مردم، میان مردم برای مردم و بخاطر خدا. با توجه به تعریف فوق مدیران باید با افرادی که در دانشگاه هستند همراه و همگام باشند (میرکمالی، ۱۳۹۳). Wiles (۱۳۸۰) مدیریت آموزشی را عبارت از یک کوشش تعلیم و تربیتی تعریف می‌کند که برای بهتر انجام دادن کار معلمی در خدمت معلمان قرار دارد، همچنین یاری و مدد به بهبود کار آموزشی و هر عملی که بتواند معلم را یک گام پیش‌تر ببرد. اگرچه این تعریف حالت کلی دارد و بیانگر جنبه‌های اختصاصی وظایف مدیریت نمی‌باشد، ولی این نکته مهم را روشن می‌سازد که وظیفه اساسی مدیریت آموزش کمک به فراهم آوردن زمینه‌ها و شرایط مناسب کار برای معلمان و دانش‌آموزان و در نتیجه پیشرفت امور آموزشی است (احمدی، ۱۳۸۴).

مدیران به مهارت‌های ذیل اشاره دارند: رهبری آگاهانه، برنامه ریزی و توسعه، سیاست و اداره کردن، ارزیابی کارکنان و مدیریت پرسنل، ارتباطات و روابط جمعی، پیشرفت و توسعه کارکنان، مدیریت سازمانی، تحقیق، ارزشها و اصول اخلاقی رهبری (John و Robinson، ۱۳۹۴).

مطالعات بسیاری که تاکنون در زمینه سازمان و مدیریت انجام پذیرفته این موضوع را روشن می‌سازد که مدیریت، وجه انسجام بخش سازمانهاست و عبارتی بعنوان یک حرفه مستلزم مهارت‌های خاصی در زمینه‌های مختلف است. مدیران متبحر توانایی آن را دارند که «رفتار سازمانی خود و کارکنان را در زمینه وسیع هدفها و روابط رسمی، هدفها و روابط غیررسمی، روابط سازمانی در ارتباط محیطی و خودآگاهی تجزیه و تحلیل کنند» و بر این اساس برای اثربخش بودن نظام آموزش و پرورش بعنوان یک نهاد اجتماعی و از پیچیده ترین سازمانهای امروزی، وجود مدیران ماهر ضرورتی قطعی دارد، مدیریت در این مفهوم عبارت است از «تهیه تدارکات و اتخاذ شیوه‌های لازم برای ایجاد محیطی که آموزش و یادگیری بتواند در آن اتفاق بیفتد» (Gall و Acheson، ۱۳۹۴) بنابراین باید به مهارت‌های لازم آراسته باشد تا بتواند از عهده وظایف محوله بر آید و نقش خود را که جنبه اثربخشی وظیفه است (عسگریان، ۱۳۹۱) بخوبی ایفا کند.

تفکر فعالیتی است ذهنی شکل، که از پردازش اطلاعات شناختی، بهره‌گیری از ادراکات، مفاهیم، نمادها و تصاویر ذهنی، برخی از اهداف تفکر عبارتند از: حل مشکلات، تصمیم‌گیری، و ارائه واقعیت بیرونی (خوانساری، ۱۳۹۶).

تفکر انتقادی^۱ فرایندی ذهنی است که منتج به قضاوت و تصمیم‌گیری در مورد عقاید، اعمال و موضوعات می‌گردد و فرد را قادر می‌سازد که جنبه‌های مختلف یک پدیده یا مساله یا چند پدیده را در نظر بگیرد و مبنی بر دلایل معتبر در مورد آنها قضاوت نماید (کارشکی، ۱۳۸۴).

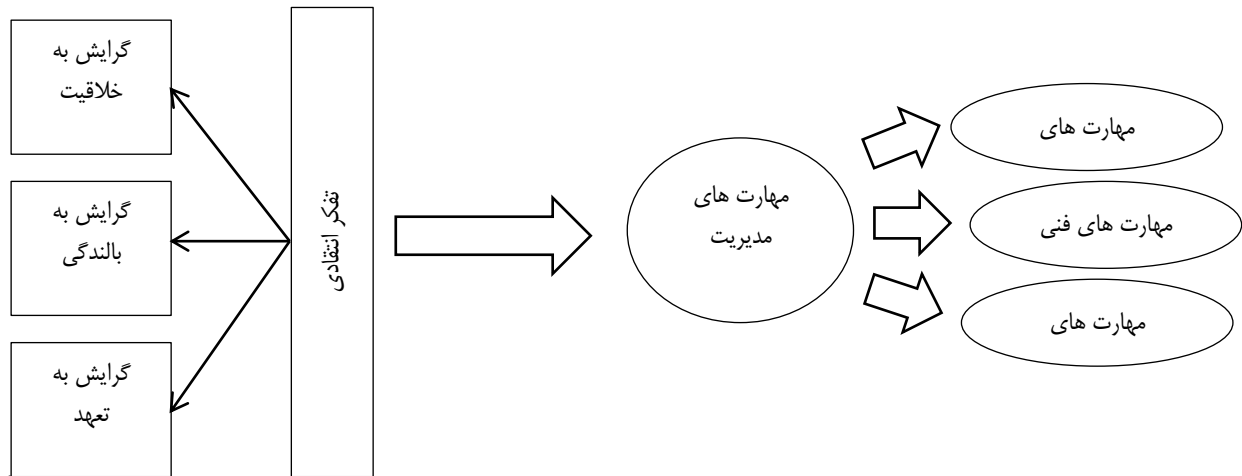
شکل ۱: میزان نسبی مهارت‌های مورد نیاز در رده‌های مختلف مدیریت (علاقه بند، ۱۳۹۵)

سرپرستی به مهارت‌های فنی قابل ملاحظه‌ای نیاز دارند زیرا که وظایف آنها غالباً ایجاب می‌کند که زیردستان خود را راهنمایی کنند یا آموزش دهند. در مقابل مدیران رده‌بالای سازمان‌ها چندان نیازی به مهارت‌های فنی ندارند بلکه وظایف

همه مشاغل مدیریت مستلزم کاربرد مهارت است. گرچه در انجام دادن بعضی از وظایف، مهارت‌های سه‌گانه لازم و ملزوم یکدیگر به نظر می‌رسند، با وجود این، ارزش نسبی آنها در سطوح و رده‌های مختلف مدیریت فرق می‌کند. مدیران رده‌های

و مقام با افراد انسان سر و کار داشته برای جلب همکاری و اثرگذاری بر رفتار آنها باید از مهارت‌های انسانی برخوردار باشند. از این رو، امروزه، در مدیریت سازمان‌ها، تأکید بر مهارت‌های انسانی اولویت ویژه‌ای پیدا کرده است.

تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و سازماندهی ایجاب می‌کند که به مهارت ادراکی قابل ملاحظه‌ای مجهز باشند. مهارت‌های انسانی تقریباً لازمه انجام دادن همه وظایف در همه سطوح مدیریت است زیرا که مدیران صرفنظر از نوع وظایف یا سطح مسئولیت

شکل ۲: مهارت‌های مدیریت

جدول ۱: ضریب همبستگی چندگانه مؤلفه‌های تفکر انتقادی با مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان

سطح معناداری	ضریب F	مجذور ضریب همبستگی چندگانه تعدیل شده	مجذور ضریب همبستگی چندگانه	ضریب همبستگی چندگانه	متغیر پیش بین	شاخص آماری	متغیر ملاک
۰/۰۰۱	۲۵/۷۴۳	۰/۰۹۹	۰/۱۰۳	۰/۳۲۱	بعد تعهد	گام اول	مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان

بوده است. بر این اساس در گام اول ضریب بعد تعهد ۱۰/۳ درصد واریانس مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان را تبیین می‌کند. F مشاهده شده در سطح $p < 0/01$ معنادار بوده است بنابراین رگرسیون قابل تعمیم به جامعه آماری می‌باشد.

به طوری که یافته‌های جدول ۱ نشان می‌دهد از بین متغیرهای مورد مطالعه در رگرسیون بهترین پیش بینی کننده مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان در گام اول بعد تعهد از تفکر انتقادی بوده است. بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام ارتباط بین بعد تعهد از تفکر انتقادی با مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان معنادار

جدول ۲: ضریب بتا در پیش بینی مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان

سطح معناداری	ضریب t	ضرایب بتای استاندارد	ضرایب بتای غیر استاندارد		متغیر پیش بین	شاخص آماری	متغیر ملاک
			بتا خطای معیار				
۰/۰۰۱	۵/۰۷۴	۰/۳۲۱	۰/۰۴۹	۰/۲۴۸	بعد تعهد	گام اول	مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان

$p < 0/01$

موقعیت‌های مختلف، مدیر را قادر می‌سازد که به طریقی تصمیم‌گیری یا اقدام کند که موجبات اثربخشی سازمان و رضایت کارکنان آن را فراهم نماید.

اکتساب مهارت ادراکی (یا مفهومی) مستلزم آموزش نظریه‌های علوم رفتاری بویژه تئوری‌های سازمان، مدیریت و تصمیم‌گیری و کاربرد عملی آنهاست. امروزه دوره‌های آموزش دانشگاهی در رشته‌های تخصصی، آشنایی با نگرش و روش‌های سیستمی و استفاده از یافته‌های مطالعات و تحقیقات راجع به سازمان‌ها، زمینه دستیابی به مهارت ادراکی در مدیریت را فراهم می‌سازند. مدیر آموزشی برای اینکه بتواند محیط آموزشی را بشناسد، روابط متقابل میان عوامل مختلف را درک کند، اولویت‌های آموزشی را تشخیص دهد، تصمیمات مؤثر اتخاذ کند و با اقدامات خود بهترین نتایج را عاید نظام آموزشی سازد، باید از مهارت ادراکی قابل ملاحظه‌ای برخوردار باشد.

تفکر انتقادی توانایی اندیشیدن به صورت روشن و منطقی است، به گونه‌ای که ارتباط منطقی بین ایده‌ها نیز قابل درک باشد. این موضوع از جمله مباحثی است که از دوره فیلسوفان یونانی مانند افلاطون و سقراط تا به امروز همواره مورد بحث و مناقشه بوده است. تفکر انتقادی به صورت توانایی درگیر ساختن ذهن برای اندیشیدن انعکاسی و مستقل توصیف شده که توانایی افراد در استفاده از آن به قوه استدلال بستگی دارد، همچنین این سبک تفکر به جای پذیرش صرف و بدون تغییر اطلاعات، زمینه ساز یادگیری فعال می‌شود.

افرادی که از توانایی تفکر انتقادی برخوردارند، سوالات زیادی در ذهنشان نسبت به ایده‌ها و فرضیات شکل می‌گیرد و موضوعات را به صورت صرف و بر اساس ظاهر قبول نمی‌کنند. آنها همیشه به دنبال مشخص کردن این هستند که آیا ایده‌ها، بحث‌ها و یافته‌ها تصویر کلی از برداشته آنها است یا خیر. در پی ایجاد سوال و جواب در ذهن مدیران ذهن آنان رابطه بین ایده‌ها و پدیده‌ها را درک می‌کنند و آن‌ها را بسط می‌بخشد و مهارت‌های مدیریتی مدیران را گسترش می‌دهد.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت‌کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

یافته‌ها در جدول ۲ حاکی از آن است که ضریب بتا به ازای یک واحد افزایش در بعد تعهد، مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان را $0/331$ واحد افزایش می‌دهد. معادله پیش‌بینی فرضیه دوم پژوهش به شکل زیر قابل ارائه است:

$$\text{مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان} = (3/042) + \text{تعهد} (0/248)$$

جدول ۳: متغیرهای بیرون معادله در رگرسیون برای پیش‌بینی مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان با ابعاد تفکر

انتقادی

مقیاس	بتا	مقدار t	سطح معناداری
گام اول	$0/066$	$0/568$	$0/570$
خالقیت	$0/009$	$0/115$	$0/908$

$p < 0/05$

به طوری که از جدول ۳ ملاحظه می‌شود رابطه ابعاد خلاقیت از تفکر انتقادی با مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان معنادار نبوده است.

یافته‌های جداول ۱ و ۲ نشان داد از بین متغیرهای مورد مطالعه در رگرسیون بهترین پیش‌بینی کننده مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان در گام اول بعد تعهد از تفکر انتقادی بوده است. بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام ارتباط بین بعد تعهد از تفکر انتقادی با مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان معنادار بوده است. بر این اساس در گام اول ضریب بعد تعهد $10/3$ درصد واریانس مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان را تبیین می‌کند. ضریب بتا به ازای یک واحد افزایش در بعد تعهد، مهارت‌های مدیریتی مدیران مدارس ابتدایی شهر اصفهان را $0/331$ واحد افزایش می‌دهد.

نتیجه حاصل از تحقیق حاضر با نتایج به دست آمده از تحقیقات روغنی و همکاران (۱۳۸۸)، مبنی بر این که بین تفکر انتقادی با مهارت‌های مدیریتی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد، همسوست.

در تبیین این فرض می‌توان گفت مهارت ادراکی یعنی توانایی درک پیچیدگی‌های کل سازمان و تصور همه عناصر و اجزای تشکیل‌دهنده کار و فعالیت سازمانی به صورت یک کل واحد (سیستم) به عبارت دیگر، توانایی درک و تشخیص اینکه کارکردهای گوناگون سازمان به یکدیگر وابسته بوده تغییر در هر یک از بخش‌ها، الزاماً بخش‌های دیگر را تحت تأثیر قرار می‌دهد. آگاهی از این روابط و شناخت اجزا و عناصر مهم در

- Publisher: Industrial Management Organization, 2nd edition. 2014. [Persian]
- Karshki H. The effect of teaching cognitive strategies on students' understanding of the content. *Journal of Psychology*, 2014; 63-84. [Persian]
- Khansari M. Formal logic. Tehran: Nasherdidar, 50th edition. 2016. [Persian]
- Mirkamali Seyyed M. Educational leadership and management. Tehran: Yestron Publishing. 2013. [Persian]
- Roghani M, Behramzadeh HA, Monfardi BA. 2018. Investigating the relationship between managers' managerial skills and their effectiveness in the organizations and general government departments of Bojnord city, *Tarbiati Research Journal*, 2018; 20. [Persian]
- Shariatmadari A. Educational psychology. Tehran: Publisher of Amir Kabir Publishing House, 23rd edition. 2013. [Persian]

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

واژه نامه

1. Critical Thinking

تفکر انتقادی

فهرست منابع

- Acheson K, Gall MD. Educational supervision and guidance (educational) application of clinical techniques in supervision, guidance, internship and pre- and in-service teacher training. Publisher: Kamal Tarbiat, 10th edition. 2014. [Persian]
- Ahmadi A. Gaps in Iran's education system. 2014. [Persian]
- Askarian M. Organization and management of education and training, Tehran: Amir Kabir. 2012. [Persian]
- John AP, Richard B, Robinson. Strategic management, compilation, implementation and control. Translated by M.H. Bairami.

